

Kestävän kasvinsuojelun kansallinen toimintaohjelma 2023 – 2027 käynnistyy

Sari Autio

Kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön kansallisia toimintaohjelmia (NAP) on toteutettu vuodesta 2011 lähtien. Nyt on alkamassa jo kolmas ohjelmakausi. Kestävän kasvinsuojelun kansallisen toimintaohjelman toimeenpanosta vastaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto yhdessä alan toimijoiden kanssa. NAP III:ssa haluttiin painottaa kasvinsuojelun kokonaisuutta, ja siksi ohjelman nimeä lyhennettiin kestävän kasvinsuojelun ohjelmaksi.

Valmistelu

Uuden ohjelman valmistelu aloitettiin vuonna 2022 NAP II:n arvioinnilla, jolloin kyselyn avulla selvitettiin alan toimijoiden käsitys toimien toteutumisen tilanteesta. Alan asiantuntijoita kutsuttiin keväällä 2023 Tukesin järjestämään työpajaan, jossa valmisteltiin toimenpide-ehdotuksia NAP III:n sisällöksi. Työpajassa olivat edustettuina kaikki keskeiset kasvinsuojelualan toimijat.

Ehdotuksia saatiin kiitettävä määrä. Ehdotukset sisälsivät monenlaisia tutkimusaloitteita, viestintätarpeita, selvitysehdotuksia ja koulutussuunnitelmia, joiden avulla kestävää kasvinsuojelua voitaisiin tulevina vuosina Suomessa

edistää.

Ehdotuksista koottiin ja tiivistettiin luonnos, joka kierrätettiin osallistujien kommentoitavana ja lausuntokierroksella kasvinsuojelualan organisaatioissa. Lopullinen versio ohjelmasta julkaistaan syksyllä 2023 Tukesin nettisivuilla päivittyvässä muodossa, jolloin päivityksiä ja raportointia voidaan tehdä pitkin matkaa toimenpiteiden valmistuttua.

32 toimenpidettä

NAP III:ssa on puolet vähemmän toimenpiteitä kuin aiemmassa NAP II:ssa. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että olisi puolet vähemmän tehtävää, päinvastoin. Toimenpiteiksi esitetään uusia, kertaluonteisia tutkimus- ja selvityshankkeita, IT-järjestelmien kehittämishankkeita, viestintähankkeita jne. Jatkuvaluonteiset toimenpiteet, jotka on saatu käyntiin jo aiemmilla ohjelmakausilla, löytyvät ohjelman liitteestä. Esimerkiksi ammattikäyttäjien koulutus- ja tutkintojärjestelmä pyörii hyvin virkatyönä ja on kaikkien alan toimijoiden mielestä hyvä esimerkki vaikuttavuudeltaan erinomaisesta jatkuvasta toimenpiteestä.

Resurssitarpeet esiin

Aiemmista NAPEista on opittu se, että

hyvätkään aikomukset eivät toteudu, ellei niiden toteuttamiseen ole varattu riittävästi resursseja. Siitä syystä NAP III:ssa on haluttu tuoda selkeämmin esiin toimenpiteiden toteuttamisen edellyttämät työmäärä- ja kustannusarvot. Ohjelman toteuttaminen kokonaisuudessaan edellyttäisi karkeasti noin 27 henkilötyökuukauden työpanosta vuodessa alan toimijoille yhteisesti ja noin 10 miljoonan euron ulkopuolista rahoitusta ohjelmakauden aikana. Toivottavasti näillä arvioilla olisi vaikutusta esimerkiksi tutkimusrahoituksen suunnitelmiseksi kasvinuojelun tutkimukseen tulevina vuosina.

Integroitu kasvinuojelu keskeisessä roolissa

Kuten aiemminkin, myös NAP III:ssa noudatetaan torjunta-aineiden kestävän käytön puitedirektiivin artikloiden mukaista toimenpiteiden järjestystä. Integroidulla kasvinuojelulla on suuri rooli uudessakin NAPissa ja oletus on, että sen merkitys kasvaa entisestään kemiallisten kasvinuojeluaineiden valikoimassa tapahtuvien muutosten myötä. Kolmasosa toimenpidetä kokonaisuuksista liittyy suoraan integroituun kasvinuojeluun, mutta sen lisäksi se on läpileikkaavana myös muiden toimenpiteiden, kuten koulutuksen, viestintähankkeiden ja seurantojen taustalla.

Uusia IT-järjestelmiä

Erittäin suuri ponnistus alkavalla NAP-kaudella on kasvinuojeluaineiden ammattikäyttäjien sähköisen kirjanpi-

tojärjestelmän, IPM-toimien rekisterin ja mahdollisesti myös levityslaitteiden rekisterin rakentaminen. Tietoteknisten järjestelmien kehittäminen tulee mielellään vähintään kolmanneksen ohjelman toteuttamisen arvioituista kustannuksista. Järjestelmien suunnittelussa ja rakentamisessa tarvitaan useiden alan toimijoiden yhteistyötä.

Seurantaa ja tiedonvaihtoa

NAP III:n toteutumisen seurantaa varten on tarkoitus kehittää parempia indikaattoreita kuin tähän mennessä. EU:n harmonisoidut riski-indikaattorit eivät todellisuudessa kuvaa hyvin kasvinuojeluaineiden riskejä ympäristölle ja terveydelle. Ammattikäyttäjien sähköisen kirjanpitojärjestelmän käyttöönoton myötä kasvinuojeluaineiden käyttöä kuvaavien tilastojen kokoaminen tarkentuu. Eri lähteistä saatavan pitoisuuksien seurantatiedon kokoaminen on myös iso urakka, johon tällä ohjelmakaudella halutaan tarttua.

NAP III:n toteuttamisen ohjaamista varten asetetaan jälleen alan toimijoiden edustajista koottava ohjausryhmä. Sen lisäksi jatketaan aiemmalla kaudella hyviksi havaittuja käytäntöjä IPM-luomu-hankkeita esittelevien webinaarien järjestämiseksi sekä ympäristöjäämien asiantuntijaryhmän aamukahvitapaamisiksi.

Vaikuttavuus yli ohjelmakausien

Vaikuttavuudeltaan suurimpien NAP-toimenpiteiden toteutuminen vie todellisuudessa aikaa enemmän kuin

yhden ohjelmakauden verran, kuten esimerkiksi koulutus- ja tutkintojärjestelmän rakentamisesta on opittu. Kuitenkin NAP III:n pituudeksi määräytyi jälleen alle viisi vuotta. Se johtuu siitä, että EU:ssa valmisteltavana olevan kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön asetuksen voimaantulo saattaisi ajoittua 2020-luvun lopulle, jolloin osa NAP-toimista siirtyisi lakisääteisiksi velvoitteiksi.

Kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön ohjelmiin ovat kaikki alan toimijat Suomessa hyvin sitoutuneita. Hyvien käytäntöjen jalkauttaminen ammattikäyttäjille niin maa- ja metsätaloudessa kuin viheralallakin tapahtuu yhteistyöllä. Uudet sukupolvet ammattikäyttäjiä ovat entistä osaavampia ja huolellisempia. Toivottavasti tämä yhteistyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Kirjoittaja työskentelee ylitarkastajana Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa.